

Het nieuwe *Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek* eist van bestuurders en leidinggevenden in het hbo meer aandacht voor de kwaliteit van het onderzoek. Zo moeten lectoraten expliciete kwaliteitscriteria hebben. Dat is gezien de diversiteit aan onderzoek geen sinecure. Zijn er criteria beschikbaar die recht doen aan deze diversiteit?

Doe recht aan de diversiteit

Kwaliteitscriteria voor onderzoek in het hbo

Daan Andriessen & René Butter

Hogeschool Utrecht

Vanaf 2001 moeten bestuurders en leidinggevenden in het hoger beroepsonderwijs ook de onderzoeksfunctie van het hbo managen. De aansturing van het onderzoek werd sindsdien steeds professioneler.

Hogescholen doen aan onderzoeksprogrammering, richten planning- en controlcycli in, bundelen het onderzoek in kenniscentra.

Standaard drie van het nieuwe *Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek* van de Vereniging Hogescholen – dat in 1 januari 2016 van kracht werd – verplicht instellingen om ervoor te zorgen dat de lectoraten en kenniscentra beschikken over expliciete kwaliteitscriteria die passen bij het vakgebied waarin zij werkzaam zijn.

Het bepalen van kwaliteitscriteria is geen eenvoudige opgave omdat het praktijkgericht onderzoek zo divers is. Het richt zich op fysieke én sociale verschijnselen, het bestrijkt

alfa-, bèta- en gammaonderzoek, put uit tal van verschillende wetenschapstradities en betreft in meer of mindere mate de praktijk bij het onderzoek. Deze diversiteit maakt het des te belangrijker om te komen tot verbindende en overkoepelende kwaliteitscriteria.

Het nieuwe protocol gaat uit van een stelsel van visitaties die de hogeschool zelf moet organiseren, minimaal eens in de zes jaar. Het uitgevoerde onderzoek moet beoordeeld worden aan de hand van vijf standaarden. De eerste schrijft een onderzoeksprofiel en -programma voor met concrete doelen en indicatoren. De tweede eist goede randvoorwaarden voor onderzoek, standaard drie dat het onderzoek van voldoende kwaliteit is. Standaard vier kijkt of het onderzoek voldoende impact heeft. Standaard vijf ten slotte vraagt om regelmatige evaluaties die kunnen dienen als basis voor verbeteringen.

Dit stelsel is vergelijkbaar met het kwaliteitszorgstelsel aan universiteiten zoals verwoord in het *Standard Evaluation Protocol* van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, universiteitskoepel VSNU en NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek). Ook daar vindt iedere zes jaar een assessment plaats door een extern comité en de criteria zijn eveneens vergelijkbaar. Het onderzoek moet goed zijn en relevant voor de samenleving, de strategie voor de toekomst moet kloppen. Daarnaast wordt een oordeel geveld over de kwaliteit van het PhD-programma en van het integriteitsbeleid.

Standaard drie – de inhoudelijke kwaliteit van onderzoek – is de motor van het vernieuwde kwaliteitszorgstelsel in het hbo. Het protocol lijkt geïnspireerd door dat van de univer-

Deze diversiteit maakt het des te belangrijker om te komen tot verbindende kwaliteitscriteria

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

Gaan de opstellers ervan uit dat er binnen een vakgebied een eenduidige opvatting bestaat over goed onderzoek?

siteiten maar het kiest wel voor andere formuleringen. De letterlijke tekst van de nieuwe standaard drie luidt:

“Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek. Deze standaard betreft de kwaliteit van het onderzoekproces. Voorop staat, dat praktijkgericht onderzoek valide en betrouwbaar is. De onderzoekseenheid beschikt over een geëxpliciteerde standaard voor het voorbereiden, uitvoeren en het evalueren van praktijkgericht onderzoek. De door de Vereniging Hogescholen aanvaarde ‘Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo’ (2010) kan als leidraad dienen. Helder is dat het onderzoek is/wordt uitgevoerd volgens de methodologische regels, de onderzoeks- en beroepsethiek en de waarden die binnen het vakgebied en het onderzoekdomein gelden. Bij de visitatie vormt de visitatiecommissie zich, door middel van steekproefonderzoek, een oordeel over de mate waarin de onderzoeksprocessen in overeenstemming met de geëxpliciteerde standaard worden uitgevoerd. De onderzoekseenheid reflecteert op de geëxpliciteerde standaard voor het voorbereiden, het uitvoeren en het evalueren van praktijkgericht onderzoek.”

Voor meerdere uitleg vatbaar

Deze formulering roept bij ons een aantal vragen op. Allereerst vragen we ons af wat we moeten verstaan onder ‘een standaard’. Volgens Van Dale (1984) kan de term zowel verwijzen naar een erkend voorbeeld of model als naar een maatstaf of criterium. Als hier ‘erkend voorbeeld’ wordt bedoeld dan moet de onderzoekseenheid duidelijk maken welke onderzoeks aanpak zij als model gaat hanteren. Wij zijn daar geen voorstander van, want verschillende onderzoeksdoelen en -vragen vereisen verschillende benaderingen. Wij hopen dat de tekst doelt op inhoudelijke kwaliteitscriteria voor onderzoek. De termen ‘valide’ en ‘betrouwbaar’ lijken hierop te wijzen.

Maar als deze interpretatie klopt, wat is dan het verschil tussen de inhoudelijke kwaliteitscriteria uit standaard drie en de indicatoren uit de eerste standaard? Naar ons idee is

het grote verschil dat die indicatoren gaan over de omvang van de output en doorwerking van de onderzoekseenheid als geheel, terwijl de criteria uit standaard drie gaan over de kwaliteit van de output en van het onderliggende onderzoeksproces. In het verleden ging de discussie over kwaliteitszorg van onderzoek vaak te veel over de indicatoren en te weinig over inhoudelijke kwaliteit (Andriessen & Van Weert, 2008), dus het is goed dat dit in het nieuwe protocol werd rechtgezet.

Ook vragen wij ons af wat de relatie is tussen standaard drie en vier. Gaat standaard drie alleen over methodologische grondigheid en standaard vier over de praktische relevantie van onderzoek? Of gaat standaard drie over het proces en standaard vier over de impact van de onderzoekseenheid als geheel? Bij het beoordelen van de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek moet je altijd kijken naar relevantie en grondigheid in hun onderlinge samenhang (Andriessen, 2014). Methodologische keuzes zijn altijd een afweging van beide dimensies (McGrath, 1982). Juist het adequaat en tegelijkertijd adresseren van beide dimensies draagt bij aan een verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering (Butter, 2015). Daarom hopen wij dat standaard drie doelt op inhoudelijke kwaliteitscriteria voor individuele onderzoeken op de dimensies relevantie en grondigheid, en standaard vier op de gerealiseerde doorwerking van de onderzoekseenheid als geheel.

Nog een vraag: wat wordt er bedoeld met methodologische regels, de onderzoeks- en beroepsethiek en de waarden die binnen het vakgebied en het onderzoekdomein gelden? Gaan de opstellers ervan uit dat er binnen een vakgebied een eenduidige opvatting bestaat over wat goed onderzoek is? Of betekent dit dat een onderzoekseenheid moet kiezen voor een bepaald onderzoeksparadigma? Wij zullen hieronder betogen dat dit erg lastig zal zijn. Wij gaan ervan uit dat de eis uit standaard drie betekent dat de onderzoeker zich verantwoordt over de gekozen methodologie en het voldoen aan de ethische regels. En niet dat er maar één methodologie acceptabel is.

Dit houdt verband met onze laatste vraag: hebben de auteurs van het protocol voorkeur voor een bepaalde onderzoeksstroming en daarmee voor een bepaalde invulling van de criteria? Daar lijkt het wel op als de tekst stelt dat het onderzoek ‘valide en betrouwbaar’ moet zijn. Er zijn vakgebieden waarin de onderzoekers validiteit en betrouwbaarheid vanuit wetenschapsfilosofische of pragmatische redenen niet als kwaliteitscriteria accepteren. Als het criterium validiteit betekent dat uitspraken over de werkelijkheid en de werkelijkheid met elkaar moeten overeenkomen, dan veronderstelt dit een objectief aanwezige en kenbare werkelijkheid. Dat is een vooronderstelling die niet iedere onderzoeker onderschrijft (Lincoln & Guba, 2000). Daarom zijn er vele alternatieve interpretaties van de term validiteit in omloop.

Ook het begrip betrouwbaarheid kent vele interpretaties. Een gangbare interpretatie is dat het meetinstrumentarium

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

vrij is van meetfouten: bij een herhaling moeten de uitkomsten ongeveer hetzelfde zijn. Dit veronderstelt dat onderzoekshandelingen herhaalbaar zijn. Butter & Verhagen (2014) wijzen erop dat dit in praktijkgericht onderzoek niet altijd valt te realiseren. Daarom vervangen zij betrouwbaarheid door zorgvuldigheid, gecombineerd met systematische en transparante verslaglegging. Onze interpretatie van het protocol is dat de auteurs geen voorkeur hebben willen geven aan een bepaalde onderzoeksstroming. Wel hebben ze willen benadrukken dat het onderzoek moet voldoen aan eisen die ook binnen wetenschappelijke tradities gelden. De formulering is daarbij wat minder gelukkig gekozen. Wij interpreteren standaard drie als volgt: de onderzoekseenheid beschikt over expliciete inhoudelijke kwaliteitscriteria voor individuele onderzoeken. Die kunnen verschillen per onderzoekdomein (bijvoorbeeld techniek of gezondheidszorg) en ook per vakgebied (bijvoorbeeld marketing of logistiek). De criteria gaan zowel over de praktische relevantie, de methodologische grondigheid als over waarden en ethiek. De criteria moeten dienst doen bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van individuele onderzoeken door erop te reflecteren. De onderzoekseenheid zorgt ervoor dat ieder onderzoek aan deze criteria voldoet, volgens het principe ‘pas toe of leg uit’.

Sterke verschillen

Hoe kom je als onderzoekseenheid aan deze criteria? Het bepalen van kwaliteitscriteria is niet eenvoudig, vanwege de grote diversiteit in het praktijkgericht onderzoek. Binnen het hbo vindt onderzoek plaats op alle terreinen waarin ook onderwijs wordt gegeven. Onderzoek strekt zich uit van de kunsten tot de natuurkunde, van de geneeskunde tot het sociaal werk.

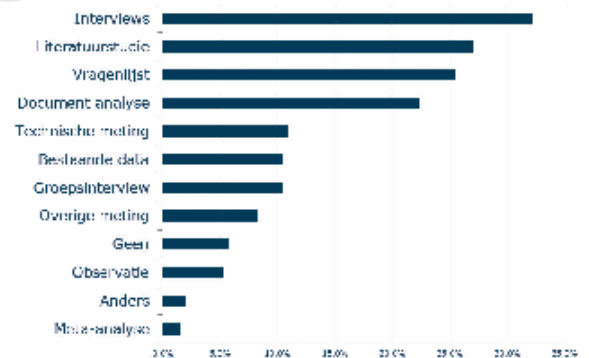
In 2014 analyseerden wij 257 onderzoekspublicaties uit 2011 en 2012 van de Hogeschool Utrecht. Omdat deze instelling een breed portfolio heeft, is ze zeer geschikt om zicht te krijgen op de diversiteit van het praktijkgericht onderzoek. Een uitputtend beeld geeft dit overigens niet; de sectoren

landbouw, kunst, politie, scheep- en luchtvaart ontbreken op deze hogeschool.

Als het gaat om de onderzoeksobjecten dan is de diversiteit in de publicaties beperkt. Aan de Hogeschool Utrecht vindt voornamelijk onderzoek plaats naar menselijk gedrag (75 procent). Van alle publicaties betreft 16 procent medisch onderzoek en slechts 5 procent is technisch onderzoek. (Bij 4 procent van de publicaties was het onderzoeksobject onduidelijk.)

Maar kijken we naar de onderzoeksvragen dan is de diversiteit groot. Oost & Markenhof (2002) onderscheiden zes functies van onderzoek: beschrijven, vergelijken, definiëren, evalueren, verklaren en ontwerpen. In 28 procent van de publicaties blijkt sprake van een verklarende vraag, 24 procent is beschrijvend van aard, en 23 procent ontwerpend. Evalueren, vergelijken en definiëren komen minder voor (respectievelijk 13, 7 en 3 procent).

Figuur 1 laat zien welke methoden van dataverzameling wij aantreffen in de publicaties. Duidelijk wordt dat het beeld heel divers is en dat deze methoden uiteenlopen van sterk voorgestructureerd (technische metingen en vragenlijsten) tot meer open methoden als interviews en groepsgesprekken (Butter, 2011).

Figuur 1 Aantreffen methoden van dataverzameling in publicaties aan de Hogeschool Utrecht

De samenvattende analyse die wij hebben gedaan laat zien dat de publicaties sterk verschillen op vooral twee dimensies. Op de eerste dimensie verschillen de publicaties van elkaar in de mate waarin het onderzoek vooraf data structureert (Butter, 2011). Zo maken publicaties die sterk vooraf structureren gebruik van gekwantificeerde variabelen. Veelal is er sprake van technische metingen en vaak van een experimenteel of longitudinaal onderzoeksontwerp. Dit zijn vooral medische of technische publicaties. Publicaties waarin sprake is van weinig structuur vooraf, maken vaak gebruik van kwalitatieve variabelen en van literatuurstudie, interviews, observatie en documentanalyse. Op de tweede dimensie verschillen publicaties van elkaar in de mate waarin zij verslag doen van de participatie van het werkveld. Publicaties met veel participatie beschrijven

Onze interpretatie is dat de auteurs geen voorkeur wilden geven aan één stroming

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

**Onze oplossing is om
nauwkeurig te kijken
naar waar er sprake is
van diversiteit en waar niet**

vaker de initiatiefnemer of opdrachtgever uit de praktijk, ze beschrijven hoe onderzoekssubjecten zelf actief meedoen aan het onderzoek en welke interventies er plaatsvinden. Dit betreft veelal casestudies of natuurlijke experimenten. Daartegenover staan publicaties waarin de participatie van het werkveld nauwelijks ter sprake komt.

Deze verschillen vallen deels samen met vakgebieden. De publicaties met sterke prestructurering komen het meest uit de faculteit gezondheidszorg en het minst uit de faculteit maatschappij & recht. De publicaties met de meeste participatie komen uit de faculteiten natuur & techniek en maatschappij & recht. Bij de faculteiten economie & management en gezondheidszorg is van participatie bijna geen sprake.

Binnen één hogeschool treffen we dus praktijkgericht onderzoek aan dat sterk verschilt in onderzoeksobject, onderzoeksaanpak en de mate van participatie van het werkveld. De uitdaging voor bestuurders is om kwaliteitscriteria voor praktijkgericht onderzoek te ontwikkelen die recht doen aan deze diversiteit.

Gezamenlijke criteria

Een oplossing zou kunnen zijn om ieder lectoraat dan wel kenniscentrum zijn eigen set criteria te laten ontwikkelen. Standaard drie geeft daarvoor alle ruimte.

Toch zijn er argumenten om te proberen te komen tot meer gezamenlijke criteria. In de eerste plaats omdat het dan makkelijker wordt om aan de buitenwereld inzichtelijk te maken wat praktijkgericht onderzoek aan het hbo inhoudt. Ook kan zo beter worden aangetoond dat het onderzoek van goede kwaliteit is. Gezamenlijke criteria maken het bovendien simpeler om over de grenzen van onderzoekseenheden, vakgebieden en domeinen heen, onderzoek van elkaar te reviewen en een kwaliteitscultuur op te zetten. Tot slot zijn er soms situaties waarin onderzoeken uit verschillende vakgebieden met elkaar moeten worden vergeleken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het toekennen van gelden voor het uitvoeren van promotieonderzoek.

Binnen de Hogeschool Utrecht hebben we een oplossing voor dit probleem gevonden. We ontwikkelden een set criteria waarmee promotievoorstellen kunnen worden beoordeeld. Deze voorstellen komen uit alle faculteiten, dus zijn er criteria nodig van generieke aard. Voor het ontwikkelen van de criteria zijn we allereerst op zoek gegaan naar een aantal goede voorbeelden. Zo hebben we ons laten inspireren door de criteria die het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek en ZonMW (subsidieverstreker voor onderzoek in de gezondheidszorg) gebruiken bij het beoordelen van praktijkgericht onderzoek. Ook zijn we sterk beïnvloed door het werk van Oost (1999).

Onze oplossing is om nauwkeurig te kijken op welk gebied er sprake is van diversiteit en waar niet. De diversiteit blijkt vooral te zitten in de onderzoeksaanpak en veel minder in de ambitie om bij te dragen aan de praktijk. De uitdaging zit dus in het formuleren van kwaliteitscriteria voor methodologische grondigheid. Maar ook hierbinnen is er wel gemeenschappelijkheid te ontdekken. Zo heeft ieder onderzoek een onderzoeksvraag waarop antwoord wordt gegeven. Deze vraag is meestal (maar niet altijd) van tevoren bekend. Voor de kwaliteit van de onderzoeksvraag heeft Oost criteria ontwikkeld die los staan van traditie en onderwerp van het onderzoek. Verder is het in ieder onderzoek van belang dat de onderzoeksmethode expliciet is gemaakt en geschikt is voor het doel.

De belangrijkste diversiteit betreft de uitgangspunten en vooronderstellingen van de onderzoeker, die zowel welke verschijnselen worden onderzocht als aan welke methoden de voorkeur wordt gegeven. Onze oplossing is om te eisen dat de onderzoeker duidelijk maakt binnen welke wetenschappelijke onderzoekstraditie het onderzoek plaatsvindt en welke kwaliteitseisen daarin worden gehanteerd. Vervolgens moet de onderzoeker aantonen dat de onderzoeksmethoden voldoen aan de eisen die in die onderzoekstraditie gebruikelijk zijn. De eis is dus niet om aan een voorgeschreven set criteria te voldoen maar om een set criteria te kiezen die binnen een stroming wordt erkend en aan te tonen dat daaraan wordt voldaan.

De criteria van de Hogeschool Utrecht bestrijken de twee dimensies van kwaliteit: praktische relevantie en methodische grondigheid.

Praktische relevantie

Onze criteria voor praktische relevantie gaan ervan uit dat onderzoek relevanter wordt als het praktijkvraagstuk waaraan het moet bijdragen beter is verkend, de praktijk bij het onderzoek wordt betrokken en als er concrete uitkomsten zijn voor zowel de praktijk als het onderwijs. Dit leidt tot de volgende zes criteria met bijbehorende indicatoren.

1. *De praktijkkwestie is verkend.*
  - Het onderzoek is aantoonbaar gebaseerd op een vraag uit de praktijk.
  - Het onderzoek bevat een systematische verkenning

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

van de praktijkkwestie aan de hand van de volgende vragen (Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, 2013, Zeng, 2009):

- a. Wat is de kwestie en wat is de maatschappelijke relevantie van deze kwestie?
  - b. Hoe belangrijk is de kwestie en voor wie?
  - c. Indien de kwestie een probleem betreft: wat is al bekend over de mogelijke oorzaken?
  - d. Welke kennis is reeds voorhanden om de kwestie aan te pakken? Hoe wordt daarbij aangesloten?
  - e. Wat zijn de hiaten in de beschikbare kennis? Wat maakt het onderzoek noodzakelijk?
2. *Het onderzoeksdoel is geëxpliciteerd.*
    - Het onderzoek bevat een helder onderzoeksdoel dat aan geeft welke kennishiaten het onderzoek gaat wegnemen.
  3. *De opbrengsten zijn geconcretiseerd.*
    - De opbrengsten voor de beroepspraktijk zijn geconcretiseerd.
  4. *Het kenniscentrum profiteert.*
    - Het onderzoek draagt aantoonbaar bij aan het onderzoekprogramma van de lector en van het kenniscentrum.
  5. *De beroepspraktijk is betrokken.*
    - Het werkveld is aantoonbaar en wezenlijk betrokken bij de ontwikkeling van het voorstel.
    - Er ligt een positief advies van een externe, derde partij ten aanzien van de relevantie voor het beroepenveld.
  6. *Het onderwijs profiteert.*
    - De opbrengsten voor het onderwijs zijn geconcretiseerd.

Methodische grondigheid

De methodische grondigheid gaat over de kwaliteit van de vraag en de deelvragen en over de grondigheid en haalbaarheid van de onderzoeksmethoden. Oost & Markenhof (2002) ontwikkelden een handzaam rijtje criteria dat toepasbaar is op ieder soort onderzoek. Volgens hen is een goede onderzoeksvraag:

- *precies*: de vraag verschaft duidelijkheid over welke verschijnselen welke soort uitspraken gedaan gaan worden;
- *relevant*: de vraag sluit aan bij de reden waarom het onderzoek wordt uitgevoerd en de kwaliteit van die reden wordt bij de praktische relevantie getoetst;
- *verankerd in de theorie*: de vraag sluit aan bij de beschikbare theorie en maakt daar optimaal gebruik van;
- *functioneel*: de vraag maakt zichtbaar naar welke soort kennis wordt gezocht (beschrijvend, vergelijkend, definiërend, evaluerend, verklarend of ontwerpend);
- *afgebakend*: de vraag heeft een beperkte en haalbare scope.

Dit sluit overigens

de eis van betrouwbaarheid en validiteit in meer klassieke zin niet uit

Daarnaast moet de onderzoeksmethodologie geschikt zijn om de vraag te beantwoorden en ook om eventuele andere onderzoeksdoelen te realiseren. Dat laatste vereist enige toelichting. Uit onze inventarisatie binnen de HU bleek dat onderzoekers bij het kiezen van een onderzoeksmethode zich niet alleen laten sturen door de onderzoeksvraag maar ook door het doel van het onderzoek. Het komt bij praktijkgericht onderzoek vaak voor dat een doelstelling niet alleen kennisontwikkeling is maar ook praktijkverbetering tijdens het onderzoek. Om die reden kiezen onderzoekers bijvoorbeeld actieonderzoek of ontwerpgericht onderzoek als methodologie.

In plaats van validiteit en betrouwbaarheid te eisen hebben wij ervoor gekozen de nadruk te leggen op het expliciteren van de onderzoeksmethode en het verankeren daarvan. In iedere onderzoekstraditie is transparantie over de manier waarop de conclusies tot stand zijn gekomen van belang. Daarnaast kent elke onderzoekstraditie haar eigen debat over kwaliteit en haar eigen oplossingen voor het bevorderen van kwaliteit. Daartussen kunnen grote verschillen zitten. Het is belangrijk dat de praktijkgerichte onderzoeker kennis heeft van dit debat en optimaal gebruikmaakt van de ontwikkelde oplossingen.

Dit sluit overigens de eis van betrouwbaarheid en validiteit in meer klassieke zin niet uit. Maar wat in een specifiek praktijkgericht onderzoek wel of niet kan, gegeven alle randvoorwaarden en de beoogde praktijkrelevantie, is veelal een kwestie van methodologische creativiteit. De onderzoeker is zelf verantwoordelijk voor het vinden van een optimale methodologie en dient zich tegenover een voor het vakgebied relevant wetenschappelijk forum te kunnen verantwoorden. Tot slot moet de onderzoeksmethode ook haalbaar zijn. Daarbij gaat het niet alleen om haalbaarheid binnen de beschikbare tijd en met de beschikbare middelen. Het gaat ook om de haalbaarheid van de dataverzameling in de praktijk en de haalbaarheid van de gewenste betrokkenheid van de praktijk.

Dit leidt tot de volgende zes criteria voor methodische grondigheid.

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

1. *De onderzoeksvraag is goed.*
  - De onderzoeksvraag is precies, relevant, afgebakend, functioneel en verankerd in relevante theorie.
2. *De deelvragen zijn goed.*
  - De deelvragen zijn precies, relevant, afgebakend, functioneel en verankerd in relevante theorie.
3. *De onderzoeksmethode is geschikt.*
  - De onderzoeksmethode is geschikt voor het onderzoeksdoel en de onderzoeksvraag.
4. *De onderzoeksmethode is geëxpliciteerd.*
  - Per deelvraag is duidelijk welke soorten data nodig zijn en welke methoden van dataverzameling en -analyse gebruikt zullen worden.
5. *De onderzoeksmethode is verankerd.*
  - De onderzoeker licht toe binnen welke wetenschappelijke onderzoekstraditie het onderzoek plaatsvindt en kan aantonen dat de onderzoeksmethoden voldoen aan de kwaliteitseisen die daar gebruikelijk zijn (bijvoorbeeld omdat zij zich ergens anders hebben bewezen).
6. *De onderzoeksmethode is haalbaar.*

Het voortdurende debat

Onze criteria zijn in de eerste plaats ontwikkeld voor het beoordelen van onderzoeksvoorstellen. Voor het beoordelen van onderzoeksrapportages of tussenproducten moeten sommige onderdelen aangepast. Ook hebben we nog maar beperkt ervaring opgedaan met het gebruik van de criteria. Het is nog onduidelijk of de beoordelaars de criteria hetzelfde interpreteren en ook daadwerkelijk van invloed laten zijn op hun oordeel.

Desondanks denken we dat deze criteria een rol kunnen spelen in het voortdurende debat over de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek in het hbo. Met het nieuwe protocol heeft dit debat een impuls gekregen. Bestuurders en managers in het hbo hebben nu de taak te zorgen dat de inhoudelijke kwaliteit van het praktijkgerichte onderzoek wordt geëxpliciteerd. Zij moeten ervoor zorgen dat iedere onderzoekseenheid gaat werken met een set expliciete kwaliteitscriteria.

Ze kunnen ervoor kiezen om voor iedere onderzoeksstrooming binnen de hogeschool een aparte set criteria te ontwikkelen. Ze kunnen er ook voor kiezen om te eisen dat onderzoekers zich verantwoorden over de traditie waarbinnen ze werken en over de criteria die zij hanteren.

Daan Andriessen

is als lector methodologie van praktijkgericht onderzoek verbonden aan de Hogeschool Utrecht

René Butter

is als hoofddocent verbonden aan het lectoraat methodologie van praktijkgericht onderzoek aan de Hogeschool Utrecht

Literatuur

- Andriessen, D. (2014). *Praktisch relevant en methodisch grondig; dimensies van onderzoek in het hbo*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.
- Andriessen, D. G., & Van Weert, T. (2008). Kwaliteitszorg voor praktijkgericht onderzoek aan hogescholen. *Onderzoek van Onderwijs*, 37(1), 27–31.
- Butter, R. (2015). Praktische relevantie en methodologische grondigheid als kerncompetenties voor de professionalisering van praktijkgericht onderzoek. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 33(1), 6-19.
- Butter, R. (2011). Dancing with structure: research in ecological pedagogy. *Quality & Quantity*, 45, 739–741.
- Butter, R., & Verhagen, S. (2014). *De padvinder en het oude vrouwtje*. Utrecht: Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2000). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (red.), *Handbook of qualitative research* (Vol. 2nd, pp. 163–188). London: Sage Publications.
- McGrath, J. E. (1982). *Judgement calls in Research*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek. (2013). *Call for proposals Programmaraad Praktijkgericht Onderzoek Subsidie voor kortlopend onderwijsonderzoek Inhoud*. Den Haag.
- Oost, H. (1999). *De kwaliteit van probleemstellingen in dissertaties (The quality of research problems in dissertations)*. Doctoral dissertation, University of Utrecht, Utrecht: IVLOS Reeks.
- Oost, H., & Markenhof, A. (2002). *Een onderzoek voorbereiden*. Baarn: HBUitgevers.
- Zeng, Y. (2009). CARS model in analyzing the introduction of research articles: An example from the field of sports science and medicine. *US China Foreign Language*, 7(3), 61–65.